

ГОД. XIX.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 12.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ГЛАВНА СКУПШТИНА „ДРУШТВА ЗА СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ“.

25. АВГУСТА (6. СЕПТЕМБРА) 1895.

1. Пре отварања скупштине изашли су се, по предлогу председниковом, ради оверења присутних чланова ови чланови: Божидар Вујић, Никола Ј. Поповић и др. Сима А. Ђурић.

За тим Божидар Вујић у име изасланог одбора извештава, да сви у овом записнику забележени чланови имају право гласа на овој скупштини.

На основу тога извештаја и пошто је по уставу друштвеном довољан број присутних чланова за решавање — отвара председник скупштину у 9¹/₂ сахата пре подне и приказује скупштини г. Антона О. Шпрајбера, великог капетана слоб. кр. вароши Новог Сада, као повереника политичке власти.

2. Председник друштвени др. Лаза Станојевић поздравља скупштину овим говором:

„Ово је већ 15-та година, како сам поверљем Вашим на челу управе овог нашег просветног завода, па за све то време нисам имао прилике, да видим и поздравим у тако лепом броју скупуљене чланове са стране, као данас. То је доста пријатна појава, која показује, да интересовање за наше позориште почиње обузимати и шире кругове. Дао би Бог, да се то у будуће потенцира! Господа чланови са стране дошли су да с нама заједнички пораде у првом реду на одржању, па онда — колико је могуће — и на унапређењу нашег позоришта. Нашем позоришту понајбоље ћемо користити, ако будемо претресали и решавали предмете дневног реда — као што приличи овом друштву — мирно и без икакве срџбе, и у братској љубави и пријатељском споразуму, за што Вас све скупа најсрдачније молим.

„Славна скупштина! Пре 33 године поникла је у срцу и души једног тада још младог

човека, књижевника и наученика нашег здравог и срећног мисао, да се оснује српско народно позориште, које ће на свој начин ширити просвету по нашем народу. Он није остао код те мисли своје, него ју је и остварио, радећи на њој речју, пером и делом. И ево — милом Богу хвала — позориште наше постоји и данас. Отац и творац тога нашег просветног завода данас је старац, па ни у тим годинама није усанула његова љубав према својој мезимчету. А колико му је позориште за срце прирасло, показао је најбоље тиме, што је покренуо старе и утрућене кости своје те похитао на овај свечан дан, да обиђе свој драги рукосад. Држим, господо, да ћу погодити мисао целе скупштине, кад му у име ове скупштине громко кликнем: Живео отац и творац нашег позоришта г. Јован Ђорђевић!“

Говор председников примљен је бурним одобравањем, а отац и творац српског народног позоришта Јован Ђорђевић поздрављен је громким и дуготрајним усклицима: Живео!

За тим је председник довео Јована Ђорђевића на почасно место поред председничкога седишта.

3. Председник позива подначеоника друштвеног А. Хаџића, да прочита извештај управнога одбора о својој годишњем раду и стању српског народног позоришта.

(Тај извештај штампан је у 10. броју „Позоришта“.)

Извештај овај саслушан је с пажњом и узет је с одобрењем на знање.

4. Управни одбор под бр. $\frac{104}{\text{V. O.}}$ о. г. подноси извештај о стању фонда српског народног

позоришта за годину 1893. и преглед рачуна главне благајне српског народног позоришта од 1. јануара до 31. децембра 1893.

По том извештају фонд српског народног позоришта састоји се 31. децембра 1893. у овоме:

1. Државни и јавни папери	ф. 4677·10
2. Приватне обвезнице и улози	31491·70
3. Камате од главница	1376·89
4. Затезне камате од главница	19·09
5. Чланарина	4270·—
6. Камате од чланарине	938·33
7. Легат Севера Ничића	62·30
8. Легат Косте Аврамовића	187·48
9. Легат Васе и Саранфиће Ја- газовића	50·—
10. Предујам код глумаца	1964·—
11. Готовина	1387·44
Свега ф. 46424·33	

По одбитку дуга (на пр. за пензионери глумачки фонд 991 ф. 68 нов.)

Активно је стање ф. 45392·65

Кад се од тога стања фонда при крају 1893., одбије стање од године 1892. са ф. 42675·46

показује се прираштај са ф. 2717·19

Осим тога исказаног активног потраживања има ово друштво још и ове непокретности, и то:

1. 20 дистр. ланаца земље (по 2200 □ хвати) у Сенти као легат пок. Бене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујићеве. (Ово поседује и ужива ово друштво.)

2. 55 катастр. јутара земље (по 1600 □ хвати) у Сенти, као легат пок. Јулијане Ковачићке рођ. Смиљанове из Мола. (На ово има доживотно право ужитка муж покојничин Јоца Ковачић у Мола.)

3. Кућа у Араду као легат пок. Гавре Јанковића из Арада (На ово има право доживотног уживања његов нећак Ђорђе Лукић у Араду.)

Извештај о стању фонда и рачун главне благајне позоришне прегледали су изаслани ревизори и супер-ревизори и нашли су их у реду.

Узима се на знање

5. Управни одбор под бр. $\frac{105}{\text{у. о.}}$ о. г подноси рачун о примању и издавању српске народне позоришне дружине од 22. јуна 1893. до 2. јуна 1894., састављен по рачунима месних

позоришних одбора, а вођен по местима, која је позоришна дружина за то време обила.

По том рачуну износило је:

I. Примање: фор.

1. У Румп од 22/VI—10/VIII 1893.	3636·40
2. „ Ст. Пазови од 11/VIII—9/IX.	1872·92
3. „ Вуковару од 10/IX—20/X.	2694·90
4. „ Осеку од 21/X—18/XI.	2700·—
5. „ Сомбору од 19/XI—21/XII.	3189·91
6. „ Сентомашу од 22/XII 1893. до 3/III. 1894.	2123·10
7. „ Карловцима од 4/III—27/III.	3910·37
8. „ Суботици од 28/III—6/V.	2928·10
9. „ Мартоношу од 7/V—16/V.	1077·70
19 „ Сенти од 17/V—2/VI. 1894.	799·20

Свега ф, 24932·60

II. Издавање:

1. У Румп	ф. 3486·30
2. „ Старој Пазови	1808·25
3. „ Вуковару	2784·38
4. „ Осеку	2447·78
5. „ Сомбору	2788·97
6. „ Сентомашу	3198·88
7. „ Карловцима	3817·28
8. „ Суботици	3724·—
9. „ Мартоношу	788·36
10. „ Сенти	1331·91

Свега ф. 26176·11

Кад се одбије примање од издавања, показује се мањак од 1243 фор. 51 н., који је подмирен прилозима из главне благајне.

Сувшика је било у овим местима: у Румп 150 фор. 10 н.; у Старој Пазови 64 фор. 67 н.; у Осеку 252 ф. 22 н.; у Сомбору 400 фор. 94 н.; у Карловцима 93 фор. 09 н.; и у Мартоношу 289 фор. 34 н.; — свега 1250 фор. 36 нов.

Мањка је било: у Вуковару 89 фор. 48 н.; у Сентомашу 1075 фор. 78 н.; у Суботици 795 фор. 90 н.; и у Сенти 532 фор. 71 н.; — свега 2493 фор. 87 н.

Рачун овај прегледали су ревизори и супер-ревизори позоришни и пронашли су га неправним.

Узима се на знање.

6. Рачунски супер-ревизори, изаслани главном скупштинном под бр. 9. ех 1893, и то: Др. Јован Велимировић, Ваца Јовановић и Петар Дамјановић у Новом Саду под 18. (30.) авгу-

стом о. г. јављају, да су како рачуне главне благајне позоришне, које су водили књиговођа Јован Токалић и благајник Данило Манојловић од 1. јануара до 31. децембра 1893, — тако и рачун позоришне дружине од 22. јуна 1893 до 2. јуна 1894, састављен по рачунима месних позоришних одбора од деловође Паје Степића, — прегледали и пронашли, да су у свему тачни и исправни, те предлажу, да се поменутим рачунарима изда опросница за те рачуне.

Узима се на знање и по предлогу тих рачунских прегледача издаје се опросница рачунарима: књиговођи Јовану Токалићу и благајнику Данилу Манојловићу за рачун главне благајне од 1. јануара до 31. децембра 1893; а тако исто и деловођи Паји Степићу за рачун позоришне дружине од 22. јуна 1893 до 2. јуна 1894.

За супер-ревизију рачуна главне благајне за годину 1894 и рачуна позоришне дружине од 2. јуна 1894 до 2. јуна 1895 бирају се ови чланови: Никола Петровић из Ст. Назове, Васа Јовановић и Петар Дамјановић, и умољавају се, да идућој скупштини о прегледаним рачунима извештај поднесу.

7. На позив председников чпта подначеонок друштва А. Хаџић, као привремени управитељ српског нар позоришта, извештај о стању и радњи српске народне позоришне дружине.

(Тај извештај штампан је у 11 и 12 броју „Позоришта.“)

Извештај овај узима се с одобравањем на знање, а привременом управитељу А. Хаџићу изјављује се захвалност на труду око вођења управе позоришне и истоме се поверава, да и даље до избора сталног управитеља врши управитељске дужности.

8. Председник позива скупштину, да у смислу §. 13. устава друштва приступи измени и допуни трећине чланова управног одбора.

Као најстарији по избору имали би да иступе ови чланови управног одбора, који су бирали 1891 године, и то:

I. У позоришном одсеку: Др. Ђубомир Радивојевић из Каменице (заменик др. Паја Јанковић); др. Михаило Полит-Десанчић; Јован Ђорђевић у Београду (заменик Филип Оберкне-

жевић); и др. Лаза Секулић у Карловцима (заменик Андрија М. Матић).

II. У економском одсеку: Александар Адамовић; Ђипра М. Поповић; Мита Кодя и Ђура Стојковић.

Сви ови чланови са заменицима заједно бирају се по ново на три године дана за чланове управног одбора.

9. Управни одбор под бр. 107. о. г. подноси прорачун за српске народне позориште за годину 1895.

По том прорачуну износи:

I Приход, и то:

1. Позоришне дружине	ф. 27100.—
2. Централне управе	„ 2767·08
	Свега ф. 29867·08

II. Потреба:

1. За позоришну дружину	ф. 27350.—
2. За централну управу	„ 2721·11
	Свега ф. 30071·11

Кад се приход од потребе одбије, остаје мањка 204 ф. 03 н.

Специјално пак износи прорачун:

I. Код позоришне дружине:

A.) Примање:

a.) Заслуга позоришне дружине ф. 25000.—	
b.) Добровољни прилози као припомоћ	„ 2100.—
	ф. 27100.—

v.) Припомоћ од централне благајне	ф. 250.—
	ф. 27350.—

B.) Издавање (потреба):

1. Плате	ф. 19000.—
2. Плата управитељу	„ 1500.—
3. Станарина управитељу	„ 120.—
4. Путни трошак	ф. 1750.—
5. Огрев	„ 140.—
6. Кирја и грађење позорице	„ 1000.—
7. Музика	„ 800.—
8. Оправка гардеробе	„ 150.—
9. Намештај и реквизите	„ 80.—
10. Осветљење	„ 600.—
11. Цедуље	„ 600.—
12. Трошкови представа и ситнице	„ 900.—
13. Библиотека	„ 40.—
14. Добротворне цели	„ 150.—
15. Непредвиђени трошкови	„ 60.—

16. Репертоар	»	150.—
17. Тантјеме	»	100.—
18. Креп глумцима	»	90.—
19. Награда редитељу	»	120.—

Укупно. ф. 27.350 —

II. Код централне управе:

A. Примање:

1. Камате од државних и јавних папира 4610 ф.	ф.	186·28
2. Камате од приватних обвезница 10.800 ф.	ф.	756.—
3. Камате од улога 21.120 ф. по 4 ⁰ / ₀ ф.	ф.	844.—
4. Претплата од листа „Позоришта“	»	10.—
5. Камате од чланарине	»	40.—
6. Легати, и то:		
а. Бене и Иде Брашовачки	»	575.—
б. Христофора Шифмана	»	200.—
в. Севера Нинчића	»	62·50
г. Васе Јагазовића	»	50.—
	ф.	2767·08

B. Издавање (потреба):

1. Плата чиновницима	ф.	540.—
2. Плата послужитељу	»	36.—
3. Дневнице и путни трошак	»	350.—
4. Станарина	»	60.—
5. Канцеларија	»	60.—
6. Милостиње	»	15.—
7. Штампане листа „Позоришта.“	»	156.—
8. Намештај	»	40.—
9. Тантјеме пшцима	»	200.—
10. Библиотека	»	20.—
11. Поштарина и телеграми	»	100.—
12. Разно	»	150.—
13. Обнова поз. гардеробе	»	500.—
14. Припомоћ позоришној дружини	»	250.—
15. Еквивалент	»	62·68
16. Државни порез	»	181·43
	ф.	2721·11

Поднесени прорачун одобрава се и управни се одбор упућује, да га се у свему придржава.

10. Члан др. Стеван Малешевих пита: зашто према уставу није раније сазвана скупштина друштвена?

Председник објашњује, да се ова скупштина није могла раније сазвати с тога, што се после смрти пок. књиговође друштвеног Арона Појовића примио један члан одборски да бес-

платно води књиговођеке послове, али их није водио, те је тек пре кратког времена изабран нов књиговођа, Јован Токалић, који је морао најпре посвршивати заостале књиговођеке послове па је тек онда могао зготовити годишње рачуне који се скупштини подносе; — и због тога се скупштина ове године морала изннмице доцније него иначе држати. — Обавештај председников узима се на знање.

11. Члан Божидар Вујић предлаже, да се код највише финансијске власти учине нужни кораци, да се позориште, које служи општој просвети и култури, ослободи од плаћања наследне пристојбе на завештаје и легате, који се позоришту остављају.

Председник извештава, да је управни одбор у том погледу чинио своју дужност, али да финансијске власти увек одбијају рекурсе и не опраштају позориште од плаћања наследне пристојбе. — Узима се на знање и препоручује се управном одбору, да се од сада у том обзиру обраћа и на највиши финансијски суд и да чини све могуће кораке, да се позориште опрости од плаћања наследне пристојбе на завештаје и легате, који се позоришту учине.

12. Паја Николић предлаже, да се укину користице глумцима, а да се у местима где нема дефицита, даје по једна представа у корисет глумачког пензионог фонда. — Предлог се усваја и управни се одбор упућује, да га изврши.

13. Др. Стеван Малешевих предлаже, да се, у смислу правила за пензиону глумачки фонд, глумци у новим уговорима обвезу, да имају 3⁰/₀ од своје плате уплаћивати у глумачки пензиону фонд. — Предлог се прима и издаје се управном одбору на извршење.

14. Божидар Вујић предлаже, да се у уговоре с глумцима стави и та обвеза, да се не смеју активно мешати у политику и партијске послове, јер ће се иначе најстрожије казнити. — Прихваћа се предлог и управни се одбор упућује, да га оствари.

15. Др. Душан Петровић предлаже, да се зготове правила, којима ће се обележити и утврдити одношај месних позоришних одбора према централном управном одбору. — Предлог се прима и издаје се управном одбору на извршење.

16. Др. Стеван Малешевих предлаже, да се упути управни одбор, да прегледа репертоар позоришни и да обрати особиту пажњу на то,

да се не приме такви преводи у репертоар, који шкоде духу и схваћању нашег народа о моралним одношајима у друштву. Примера ради наводи превод „Риђокоса“.

Др. Душан Петровић усваја предлог дра Малешевића, да се репертоар подвргне ревизији али тражи, да се превод „Риђокоса“ одмах избаци из репертоара. — Већином гласова прима се предлог дра Малешевића и управни се одбор упућује, да га изврши.

17. Божидар Вујић предлаже, да се умоли „Матица српска“, да што веће награде расписаује за српска позоришна дела.

Председник објасњује, да је тај предлог измишљан, пошто „Матица српска“ и онако већ

сваке године расписаује награде за драме и шалтвиге игре из српског живота. — Већином гласова не прима се предлог Божидара Вујића.

18. Председник позива, да се изберу десет чланова, који ће оверити и потписати скупштински записник. — За оверење скупштинскога записника бирају се ови чланови: Паја Гостовић, др. Илија Огњановић, др. Јован Велимировић, др. Паја Јанковић, Душан Јовановић, Љубомир Стефановић, Гавра Плавинић, др. Сима А. Ђурић, Никола Продановић и Стеван Мплованов.

19. Председник захваљује члановима, који су дошли на скупштину — и затвара седницу скупштинску у 12¹/₂ сахата у подне.

ИЗВЕШТАЈ

ПРИВРЕМЕНЕ УПРАВЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА О СТАЊУ И РАДЊИ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ.

(Свршетак.)

Из Сентомаша дошла је позоришна дружина у Карловце, ту се бавила од 4. фебруара до 27. марта о. г., и за то време давала је тридесет представа и приредила концерат. Посета је била од почетка до краја добра. На представи „Задужбине цара Лазара“ дошао је био и патријарх српски и пакрачки владика Мпрон, са свима придворним калуђерима и изјавили су управитељу нашег позоришта, који им се на посети захвалио, своје потпуно задовољство, а целу представу пратили су знацима и изразима допадања. Његова Светост патријарх српски био је и на концерту, који је приредила управа у дворани велике гимназије карловачке с одабраним програмом, који је тако лепо састављен а још лепше изведен био, да је права наслада и уживање било слушати и певаће чланова позоришне дружине и дивно појање Марије Вукићевићке, те на гласу певачице наших црквених песама, која је умилјатим и дивним певањем наших црквених и народних песама очарала карловачку публику, тако, да бурном тапшању, изазивају и понављају појединих песама не беше краја.

За време бављења позоришне дружине у Карловцима приказао је управитељ нашег позоришта патријарху српском целу позоришну дру-

жину. Његова Светост патријарх веома је усрдно примио све чланове, и мушке и женске, и са сваким чланом разговарао се пријатељски. При расстанку захвалио се патријарх члановима и рекао је, да их сматра за апостоле, који су позвани између осталог и на то, да широм света српског сеју семе братске љубави и слоге, која нас једино може спасти, да се у овим тежаким временима одржимо као Срби. Ако ико то су глумци народног позоришта, који су свесни о свом узвишеном задатку, позвани, да утврђују у нашем народу свест о себи самом и да буду носници народне културе на све стране, где год наш народ живи. Његова Светост имала је љубав, те је у два маха почастила целу позоришну дружину и напила је веома лепу здравицу и управитељу и члановима позоришне дружине, уверавајући их о својој симпатији, нарочито с тога, што их сматра као апостоле за ширење просвете, изображености, углађенијих обичаја и лепе слоге и заједнице српске.

Док се наша позоришна дружина бавила у Карловцима, дошао је био тамо Јован Ђорђевић, отац и творац нашег народног позоришта, и гледао је неколико представа. Управитељ нашег позоришта, на челу целе позоришне дружине, поздравно је милог госта и приказао му

све чланове редом. Стари наш драматург захваљно се лепо на тој пажњи и изјавио је своје потпуно задовољство и са складном, уметничком игром и с лепим певањем наше позоришне дружине. Нагласио је и то, да му се допало, што је приметно, да се негује подмладак позоришци, који ће временом моћи заменити старе, опробане глумачке снаге наше. Мило му је било, што је видно, да је наше позориште још једнако расадник глумачке уметности у нас.

Тако исто долазило је у Карловце и нови управитељ кр. српског народног позоришта у Београду др. Никола Петровић, да види коју представу у нас. Управитељ нашег позоришта поздравно је и њега на челу позоришне дружине и приказао му је све чланове редом. Управник београдског народног позоришта био је пријатно изненађен том пажњом, захваљно се лепо на указаној му почасти и рекао, да је потпуно задовољан са складном игром наших глумаца.

У Карловцима постигнут је сувишак од 93 фор. 09 н, а био би и већи да је могла власт допустити, да се игра и њихове велике недеље и први дан њихова ускрса.

Што је било сувишка, може се нарочито захвалити Лазу Обреновићу, Славку Коларовићу и Ј. Симеонивићу Чокићу, ревностним члановима месног позоришног одбора.

Начеоник друштвени др. Лаза Станојевић, који је дошао био у Карловце да обиђе позоришну дружину, изјавио је у име позоришта захвалност како споменути члановима тако и месном позоришном одбору, што је наше позориште тако лепо прошло у Карловцима.

Из Карловаца је дошла позоришна дружина у Суботицу, ту се бавила од 28. марта до 6. маја о. г. и за то време давала је 22 представе и опроштајни концерт уз пријатељско суделовање Марије Вукићевићке, гласовите певачице наших црквених песама, и Зорке Теодосијевићке, члана кр. српског народног позоришта у Београду.

„Невен“, забавно-поучни лист за Буњевце и Шокце, што излази у Суботици, донео је о нашем позоришту овај значајан извештај: „Као и доселе, тако се можемо и из овогодњашњих придавања увирити, да су српски глумци не само добро изучени, извјибани, него да и

своје улоге лако, наравно, да, изврсно умеју одиграти.

Тко зна какву узвишену задаћу има позориште, прид оним је придавање српскога позоришта у Суботици двоструке вредности. Ако је другим народима позориште нужна ствар, нама је то у неком погледу права светиња. У српском позоришту не само да чујемо нашу рич, него се опћинство вижда и усавршава у језику своме. Јест, добри комади су кадри човека ваљаном шалом, уметном поуком угодно забавити, људске осипаје равнати, срце и душу оплеменити.

Само молимо славни позоришни одбор, као и поштовану позоришну управу, да макар и уз нешто мало жртве сваке године дају пригоде суботичанима, да ову народну уметност, виштинку видити и слушати узмогну. Па ако похађање позоришта још за сада и није онако, као на другим мјестима, гдје је народна свјет уз срећније околности пробуђена, ипак постепено растећи успих може свако родољубиво срце задовољити.

Припоручујемо ово позориште најтоплије не само нашим суботичанима, него и сељанима, напме, бајмочанима, лемешанима, алмашанима, библијанима, бајцима и вонцаганима, који би уз мали трошак по жељезници могли на ово народно уживање доћи.“

О завршетку позоришних представа у Суботици донеле су „Subotičke novine,“ што излазе на буњевачком језику, овај чланак: „Српско народно позориште у нашој вароши је лепо завршило ред својих одабраних представа. Морални је успех за ум и за срце наше био сјајан и велчанствен; но новчани приход није испео баш онаки, какав би требало, да се постигне равнотежа међу моралном и материјалном страном такога подужећа.

Дружина је пробавила код нас од 9. травња па до 19-ог свибња, дакле скоро пуних шест недеља дана, за које време давала је у месном варошком позоришту свега 22 представе и једно певачко вече (концерт).

Комади су били лепо одабрани, било је ту приказа из повеснице, жалосних, шаљивих игара из народног живота и комада са певањем.

Што се самих приказивачких снага тиче можемо бити веома задовољни. Поред старих опробаних глумаца видимо и леп подмладак.

Али морамо да приметимо, да је јачи подмладак мушки него женски. За то бисмо изразили жељу нашу, да управа настојава, да добави и образује млађе женске снаге. У том погледу, а особито у погледу повачице, осећа се велика оскудица. А добра певачица је најјача привлачна снага позоришту. Надамо се, да ће та празнина до идућег доласка у нашу средњу бити попуњена.

Уметничка вредна како игре појединих глумаца, тако и целине може нас са свим задовољити, а од пре две године — како дружина беше последњи пут овде, опажа се у целисти приказа нека већа тачност и округлића у приказима.

Оскудицу певачице надокнадило је у неколико гостовање гђе Зорке Теодосјевићке, омљене познате певачице, члана кр. српског позоришта у Београду, која је ступила у два комада: „Риђокоса“ и „Марија кћи пуковније.“

Начеоник друштвени др. Лаза Станојевић долазио је и у Суботицу да надгледа дружину и месни позоришни одбор рекао му је, а то је после и писмом својим потврдио, да се „не ће застрашити овогодњићег материјалног неуспеха, него ће се побринути, да од сада отклони све оне тешкоће, које спречавају повољни материјални резултат и настојаће родољубиво, да дружина народног позоришта од сада ако не сваке, а оно сваке друге године, ма и на краће време, дође у Суботицу, где она има да врши једну нарочиту родољубиву мисију.“

Из Суботице отишла је позоришна дружина у Мартонош, на позив тамошњег месног односно окружног одбора, коме је председник био тамошњи парох Младен Јосић и који је управно гарантовао, да ће наше позориште имати у Мартоношу сувиника. Што је рекао, то је и испунио, јер је наше позориште имало 289 фор. 34 н. сувиника у Мартоношу, где се од 7. до 16. маја о. г. бавило и за то време шест представа у арену давало. Позоришна дружина појала је и у цркви о служби божјој. Родољубиви Мартоношани дали су целој позоришној дружини бесплатне станове.

Нека је овде изречена јавна захвалност целом одбору, а нарочито вредном и неуморном председнику му Младену Јосићу, па члану одборском Урошу Топонарском, бележнику кретур-

ском, који су и на делу показали, да су прави родољуби у потпуном смислу те речи.

Из Мартоноша дошла је позоришна дружина у Сенту, где се бавила од 17. маја до 2. јуна о. г. и за то време давала је десет представа у арену.

Које сваковрне месне размршце, које незгодно време, које радно доба били су узроком, што је наше позориште имало у Сенти дефицита.

Из Сенте је отишло наше позориште у Ст. Бечеј, за тим у Т. Бечеј а сада се налази у В. Кикинди, одакле ће може бити ићи на неколико представа у Темшвар, у Кикинду се вратити, а отуд ће ићи према приликама или у В. Бечкерек или у Панчево, па месеца новембра у Нови Сад, где ће до тог времена готово бити ново позориште, које зида велепоседник и родољуб српски Лаза Дунђерски.

За цело споменуто време давано је свега 192 представе и 5 опроштајних концерата. Међу приказаним комадима било је 72 српска оригинала, 25 за српску позорицу прерађених, а 95 преведених дела из немачке, француске, мађарске, енглеске, шпанске, талијанске, руске и пољске књижевности.

Највише су прихода донели комади с певањем, и то:

1. „Задужбина цара Лазара“ давана је 11 пута и донела је 2232 фор. 34 н.
2. „Краљевић Марко и Арапин“ даван је 9 пута и донео је 1370 фор. 86 н.
3. „Јабука“, давана је 8 пута и донела је прихода 1268 фор. 03 н.
4. „Шокица“, давана 9 пута, донела прихода 1253 фор. 74 н.
5. „Риђокоса“, давана 9 пута, донела прихода 1239 фор. 55 н.
6. „Распикућа“, даван 6 пута, донео прихода 1014 фор. 86 н.
7. „Сеоска дола“, даван 6 пута, донео прихода 897 фор. 12 н.
8. „Марија кћи пуковније“, давана 4 пута, донела прихода 567 фор.
9. „Циганин“, даван 4 пута, донео прихода 405 фор. 91 н.
10. „Опроштајни концерти“, 5 пута, донели прихода 733 фор. 75 н.

Од народних комада без певања највише су прихода донели ови:

1. „Немања“, даван 9 пута, донео 1125 фор. 24 н.

2. „Милош Обилић“, даван 4 пута, донео прихода 596 фор. 11 н.

Од преведених комада највише су прихода донели:

1. „Досадан свет“, даван 9 пута, донео прихода 1125 фор. 24 н.

2. „Зец“, даван 8 пута, донео прихода 998 фор. 18 н.

Остали комади доносили су просеком 3 до 500 фор.

За ово време научено је шест нових комада, а по захтевању месних позоришних одбора морали су се по ново научити 8 комада, који су већ били скинути с репертоара.

Што се није могло више научити, узроци су: често сељакање, промена чланова позоришне друштине, боловање, а нарочито што се бар зима није могла провести на једном месту, него се морало на цичи зими потуцати.

Подељен је за учење и „Хамлет“ као што га је за позорницу удесио А. Хаџић, а по класичком преводу дра Лазе Костића. Држане су и две пробе, ал' се не ће моћи представљати, док се не набави ново одело.

Позоришна друштвина заслужила је за ово време 24.932 фр. 60 н. То је најбољи доказ да народ наш није охладнио према своме позоришту.

У Стевану Дескашеву стекло је наше позориште опробану снагу, вештог, икодованог певача лепога гласа, који је стекао у нашега света, где је год до сад певао, лепа признања. И као глумац решавао је и решава поверене му задатке на опште задовољство.

Редитељске дужности биле су поверене и ове године глумцу Пери Добриновићу, који је и опет показао, да уме повереном му задатку као што треба одговорити. Он се одликује у том послу знањем и умењем.

Капелник нашег позоришта Хуго Дубек компоновао је више лепих песама, које је позоришна друштвина научила и које су се јако допале. Он је певање на позорници већином сам пратио на хармонјуму, а где се није могла добити музика, свирао је и између чинова на хармонјуму, и обучавао је певању позоришну друштину, која се у томе тако извезба-

ла, да је могла певати и на концертима, и то на опште задовољство.

Владање позоришне друштине било је у опште добро. Ако се који члан заборавио и какав преступ учинио кажњен је свом строгошћу позоришних правила: отпустом или новчаном глобом.

Ове године изгубило је наше позориште Никола Зорића, некадашњег свог члана, који је 19 година послужило народном позоришту као глумац. Он се у почетку одликовао у приказивању народних јунака, као што су: Милош Обилић, Ајдук Вељко, Марко Краљевић и Милета у Ајдучима Стеријиним. Касније се уживио у приказ комичних карактерних улога и ту је достигао таку савршену уметност, да му се скоро неће наћи равна. Његов: Црвенко, у „Старом баци и сину му хусару,“ Вертиљак, у „Поштењацима,“ Ритмајстор, у комаду: „Госпође и хусари,“ Саломон, у „Кину“, Солга, у „Саћурици и шубари,“ Држави Стева, у „Уњкавој комедији,“ Дон Клето де Сангредо, у комаду: „Лек од чунца,“ Петровић, у „Француско-пруском рату,“ Браца Тоша, у „Мамици“ — све су то били створови од меса и крви, који ће на веки живити у памети оних, који су Зорића у тим улогама гледали и о томе у нашим листовима писали. Нека је слава покојнику и вечан му спомен међу нама!

Глумцима народног позоришта: Софији Вујићки, Тинки Лукићки, Милки Марковићки и Сари Бакаловићки дата је нека мала припомоћ да оду у Будим-Пешту, па да гледају прву сада на свету глумицу Елеонору Дузу, која је у глумачкој уметности природном и истинитом игром својом читав преврат учинила, али школе за собом оставити не ће, јер јој је приказ самосвојан, жива, сушта природа, истина, која се не може препочињати.

Нови управитељ кр. српског народног позоришта у Београду, др. Никола Петровић, уписао је на управитеља нашег позоришта ово значајно писмо: „Моја је жеља, да наша позоришта јаче вежемо, да се једно другом приближимо. Мени се чини, да би таква веза била од користи и једној и другој страни, а без поговорашла би у прилог напретку саме уметности, којој она треба да служи. Ако и ви, уважени Господине, овако мислите, ја бих Вам већ сада учинио предлог, да један другоме

редовно шаљемо обавештења о животу наших установа, као и о непосредним намерама.

Не замерате ми овом путу, који право води. Мени је можда више но Вама овај пут потребан, јер сам ја новајлија у овоме послу, а желео бих и на њему, по својим slabим силама, користити општем напретку.“

Управитељ нашег позоришта у свом одговору изјавно је управитељу дру Н. Петровићу своју радост на жељи му, да наша позоришта јаче вежемо једно за друго, а изрекао је и своју готовост, да ће новог управитеља у тој лепој намери му од своје стране свим силама својима потпомагати, као што је то и до сад увек чинио, кад се год радило на томе, да се наша позоришта заједничким, споразумним радом унапреде и да што боље одговоре својој културној мисији.

По жељи месних позоришних одбора излазила је гђа Зорка Теодосијевићка, члан кр. српског народног позоришта у Београду, као гост на позоришту у Руми, у Ст. Пазови, Вуковару и у Суботици, и то у комадима с певањем.

На завршетку овог извештаја нека ми је слободно навести, да се, ето, навршило пуних тридесет година како имам част да вршим, које непосредно које посредно тешке дужности управитеља позоришног и да би ми се ваљда већ могло допустити, да речем са светим Спмеуном: „Ниње отпуштајеш раба твојега.“ Ја, петина, нисам се још уморно: ја сам увек с вољом и

љубављу вршио и вршим ту дужност, али би ваљда ипак време било, да ме у том послу замене каква нова, млађа снага, која ће успешним радом својим изазвати ме, да довршим реченицу св. Спмеуна: „И видјесте очи моје спасеније твоје!“

Ја не страхујем за опстанак нашег позоришта, докле год буде у нас људи, који ће све силе посветити том нашем најнароднијем просветном заводу, и радом својим око напретка му засведочити своје право родољубље.

У том раду нека су нам увек и увек на уму златне речи нашег Ј. Ђорђевића, оца и оснивача нашег народног позоришта, који нам у свом одушевљеном заносу тако лепо, тако петинито казује, да је „народ вечан, да је народ јак, да је народ богат! Њему нема смрти док се сам не убије; његове мишице стварају големе војске; његови новчићи стварају милионе? Па зар он да дође као дужник, који свој дуг пориче, или га плаћати не може? Зар народ читав, зар милиони глава народних да се изјаве, да су „банкроти“, где је говор о своти, са којом један једини човек средњег имања може да располаже? А не, то не сме да буде! И док има у народу још само једно поштено перо и једна поштена душа, и то једно перо и она једна уста треба да војују против те грдне срамоте, коју хоће да му нанесе глупост или бесавесност појединих, који јавно у његово име говоре и своје мане њему приписивају.“

И Ш Т У Ж И И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоришна дружина) налази се још једнако у Панчеву, где ће остати по свој прилици до половине јануара 1895. до ког ће времена бити готово ново позориште, које зида у Новоме Саду велепоседник и врли родољуб српски г. Лаза Дунђерски. Чим то позориште буде готово, долази дружина у Нови Сад, да ту отпочне свој рад.

(*Рачунски извештај* о примању и издавању српске народне позоришне дружине у *Суботици* од 28. марта до 6. маја 1894.)

Примање:

Од претплате на 20 представа	1575.—
„Максим Црнојевић“ (у претплати)	25·30
„Вечити закон“ (у претплати)	14·90
„Досадан свет“ (у претплати)	23·20
„Задужбина цара Лазара“ (у претплати)	111·10
„Брачна срећа“ (у претплати)	24·70
„Позоришно дело“ (у претплати)	26·90
„Фабрицијусова ћерка“ (у претплати)	14·30
„Јабучка“ (у претплати)	128.—
„Мој цеп“ и „Преки лек“ (у претплати)	16·90
„Краљевић Марко и Арапин“ (ван претплате)	179·40
„Циганин“ (у претплати)	56·70

„Зеџ“ (у претплати)	38—
„Саџуриџа и шубара“ (у претплати)	107-60
„Немања“ (у претплати)	26-80
„Шокиџа“ (у претплати)	78-60
„Мајка“ (у претплати)	22-70
„Библиотекар“ (у претплати)	14-90
„Поп Доброслав“ (у претплати)	8-40
„Сеоска лoла“ (у претплати)	90-60
„Риџокoса“ (друштвена корисница) (ван претплате)	162-50
„Христофор Колумб“ (у претплати)	17-0
„Марија кћи пуковније“ (у претплати)	30-20
Опшoштајни концерат (ван претплате)	130-80
Прилог Станка Манојловића	3-50
Мањак за изравнање	795-90
Укупно	3724—

Издавање:

Плата дружини по дневним извештајима износи за 39 дана	2022-02
Дневни трошкови за 23 представе од 28. марта до 6. маја 1894. по 51 ф. 84 н и 240 365 износе	1018-70
Пут од Карловапа до Суботице и дневни ца дружини по Степићевом рачуну	187-60
Фрахт за ствари и гардеробу до Суботице	102-55
За увоз гардеробе и глумачке ствари	12-84
Биљеговина за паушал порезном звању	20—
Осветљење гасом, за 23 представе	47-26
Свеће за гардеробе	19-43
Поштански и телеграфски трошкови	10-36
За предходне позор. објаве и улазнице	8-30
Глумцима за преписивање дела и улога	11-76
Реквизите за све представе	12-05
Гoстовање гђе Зорке Теодосијевићке за две представе	40—
Гoстовање гђе Марије Вукићевићке за концерат	30—
Корисница члановима позоришне дружине подељена	119-80
Варошкој благајници за сиротински фонд	25—
Разни ситни трошкови по рачунима	36-33
Укупно	3724—

У Суботици, 8. маја 1894

Глиша Остојић, с. р.
благајник.

Овим посведочавамо, да смо ми долепотписани горњи рачун прегледали, са свима при-

лозима упоредили и у свему га за исправног нашли.

У Суботици из одборске седнице месног позоришног одбора за српско народно позориште, држане 8 (20.) маја 1894.

Др. Душан Петровић, с. р. Божидар Вујић, с. р.
перовођа. председник.

Чланови одбора:

Др. Стеван Михајловић, с. р. Младен Карановић, с. р.

(Рачунски извештај о примању и издавању српске народне позоришне дружине у Мартоношу од 6. до 16. маја 1894.)

Примање:

Претплата на 4 представе	500—
„Задужбина цара Лазара“ (у претплати)	100-31
„Милош Обилић“ или „Вој на Косову“ (у претплати)	206-11
„Господар од ковница“ (у претплати)	46—
„Риџокoса“ (у претплати)	46-80
„Циганин“ (ван претплате)	54-10
„Сеоска лoла“ (ван претплате)	122-20
Од продатог заосталог петролеума	2-18
Укупно	1077-70

Издавање:

Пут и путни трошкови од Суботице до Мартоноша и дневнице дружини	98-35
Плата дружини од 6. до 16. маја (10 дана)	518-50
Дневни трошкови за 6 представа	49-42
Арена	86-71
Штампарија за објаве	18—
Осветљење	17-38
Укупно	788-36

Примање износи 1077-70

Издавање износи 789-36

Сувишак 289-34

Овај смо рачун прегледали, са прилозима сразнили и у свему га у реду нашли.

У Мартоношу, 17. маја 1894

Тоша Цегаковић, с. р. Младен Јосић, с. р.
перовођа. председник и благајник.

Чланови одбора:

Урош Тошонарски, с. р. Шандор Еремић, с. р.

Издаје управа срп. нар. позоришта